

Kommittédirektiv

Utvärdering och översyn av entreprenörsansvaret

Beslut vid regeringssammanträde den 22 juni 2022

Sammanfattning

En särskild utredare ska utvärdera entreprenörsansvaret i bygg- och anläggningsbranschen och bedöma om lagstiftningen fått avsedd effekt. Utredaren ska även överväga om entreprenörsansvaret bör utvidgas till att omfatta fler branscher som har problem med arbetslivskriminalitet och där långa kedjor av underentreprenörer är vanligt förekommande.

Utredaren ska bl.a.

- utvärdera entreprenörsansvaret i bygg- och anläggningsbranschen,
- bedöma om det finns behov av förändringar av entreprenörsansvaret,
- bedöma om entreprenörsansvaret bör utvidgas till att gälla i fler branscher, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 28 april 2023.

Lagen om entreprenörsansvar för lönefordringar

Den 1 januari 2019 trädde lagen (2018:1472) om entreprenörsansvar för lönefordringar i kraft. Lagstiftningen innebär att en arbetstagare som inte får lön av sin arbetsgivare för arbete i en bygg- eller anläggningsentreprenad kan få betalt från en annan entreprenör i entreprenadkedjan. Entreprenörsansvaret gäller i första hand uppdragsgivaren, dvs. den entreprenör som har anlitat arbetstagarens arbetsgivare som underentreprenör. Om uppdrags-

givaren inte betalar eller inte kan nås ansvarar entreprenören högst upp i kedjan, dvs. huvudentreprenören. Betalningsansvaret inträder sju helgfria vardagar efter det att entreprenören har underrättats. Entreprenörsansvaret omfattar den faktiska lönefordran som har avtalats mellan arbetsgivaren och arbetstagaren. Den som har betalat i enlighet med entreprenörsansvaret har rätt att kräva ersättning av arbetsgivaren. Huvudentreprenören har sådan regressrätt även mot uppdragsgivaren. En arbetsgivare, en uppdragsgivare och en huvudentreprenör är skyldig att lämna viss information till en arbetstagare. Informationsskyldigheten är skadeståndssanktionerad. Det är vidare möjligt att reglera frågan om entreprenörsansvar i kollektivavtal och att tillämpa ett sådant kollektivavtal i stället för det lagstadgade entreprenörsansvaret.

Lagstiftningen motiverades i propositionen Ett entreprenörsansvar för lönefordringar i bygg- och anläggningsbranschen (prop. 2017/18:214) med att det behövdes ytterligare åtgärder för att motarbeta förekomsten av osund konkurrens och oseriösa företag i bygg- och anläggningsbranschen. Ett entreprenörsansvar bedömdes vid sidan av andra åtgärder kunna vara ett effektivt sätt att motarbeta sådana problem och även innebära ett förbättrat skydd för arbetstagare i entreprenadkedjor.

Uppdraget att utvärdera entreprenörsansvaret i bygg- och anläggningsbranschen

Ett entreprenörsansvar bedömdes i propositionen generellt kunna ha positiva effekter genom att ge en arbetstagare ett utökat skydd för att få ut sin lön då arbetstagaren kan vända sig mot entreprenörer högre upp i en entreprenadkedja med sitt krav. Vidare förväntades ett entreprenörsansvar ha preventiva effekter och medföra en självsanering inom berörda branscher, vilket bidrar till en sund marknad med konkurrens på lika villkor vilket i sin tur ökar förutsättningarna för en hållbar tillväxt och bidrar till att motverka att seriösa företag konkurreras ut av oseriösa företag.

Det finns nu skäl att utvärdera hur entreprenörsansvaret har fungerat i praktiken när regelverket har varit i kraft i snart fyra år samt om de effekter som avsågs med regelverket har uppnåtts. Om utvärderingen identifierar behov av förändringar i entreprenörsansvaret för att det ska få avsedd effekt bör utredaren också kunna lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredaren ska därför

- utvärdera entreprenörsansvaret i bygg- och anläggningsbranschen och om lagstiftningen fått avsedd effekt, och
- om utvärderingen visar att det finns behov av förändringar i entreprenörsansvaret för att det ska få avsedd effekt, lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget att överväga om entreprenörsansvaret bör utvidgas till att gälla i fler branscher

Att bekämpa arbetslivskriminalitet är en viktig samhällsutmaning. Det ska vara ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden. Problem med osund konkurrens, fusk och regelöverträdelser i arbetslivet för med sig negativa konsekvenser för enskilda arbetstagare, för företag och för samhället. Seriösa företag ska inte kunna konkurreras ut av företag som bryter mot lagar och regler.

Entreprenörsansvaret i bygg- och anläggningsbranschen syftar som beskrivits ovan till att motverka förekomsten av osund konkurrens och oseriösa företag. Även om det länge påpekats att just bygg- och anläggningsbranschen har särskilda problem gällande bl.a. ekonomisk brottslighet och svartarbete så finns motsvarande problem även i andra branscher. De risker som finns kopplat till långa entreprenadkedjor i bygg- och anläggningsbranschen kan också finnas i andra branscher. Branscher som ofta nämns är städbranschen och transportbranschen, men även i andra branscher kan det finnas problem med arbetslivskriminalitet och långa entreprenadkedjor.

Det finns mot denna bakgrund skäl att överväga om entreprenörsansvaret bör utvidgas till att gälla i fler branscher.

Utredaren ska därför

- analysera behovet av att utvidga entreprenörsansvaret till fler branscher,
- om ett sådant behov bedöms finnas, bedöma vilka branscher som entreprenörsansvaret bör utvidgas till,
- lämna nödvändiga författningsförslag, och
- vid förslag på utvidgning även undersöka förutsättningar för utvärdering.

Konsekvensbeskrivningar

Konsekvensbeskrivningen ska allsidigt och grundligt belysa konsekvenserna av de förslag som lämnas. Utredaren ska särskilt redovisa administrativa, organisatoriska och ekonomiska konsekvenser för företag och arbetsmarknadens parter, liksom konsekvenser för arbetstagare. Utredaren ska också analysera förslagen ur ett jämställdhetsperspektiv. Utredaren ska analysera, bedöma, kostnadsberäkna och redovisa konsekvenserna av de förslag som lämnas. Konsekvenserna ska redovisas i enlighet med vad som framgår av kommittéförordningen (1998:1474). Vid utformningen ska utredaren göra en samhällsekonomisk analys och beskriva de avvägningar som gjorts.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska hålla sig informerad om och beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet och kommittéväsendet. Utredaren ska också i sitt arbete föra en nära dialog med arbetsmarknadens parter och inhämta synpunkter från myndigheter samt övriga organisationer i berörda branscher i den utsträckning som det behövs och bedöms lämpligt.

Uppdraget ska redovisas senast den 28 april 2023.

(Arbetsmarknadsdepartementet)